

Kohtuasi C-261/24

Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1

Saabumise kuupäev:

12. aprill 2024

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Curtea de Apel București (Bukaresti apellatsioonikohus, Rumeenia)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

28. veebruar 2024

Kaebaja:

Alizeu Eolian SA

Vastustajad:

Agencia Națională de Administrare Fiscală

DGRFP București – Administrația Fiscală pentru Contribuabili Mijlocii București

DGRFP București – Administrația Sector 4 a Finanțelor Publice

Ministerul Finanțelor – Direcția Generală de Soluționare a Contestațiilor

Põhikohtuasja ese

Halduskohtumenetluses Alizeu Eolian Sa (edaspidi „kaebaja“) poolt esitatud kaebus, mille ese on i) Agenția Națională de Administrare Fiscală (riigi maksuamet, Rumeenia) (ANAF) peadirektori käskkirja elektrienergia tootjate täiendava tulumaksu deklareerimiseks kasutatava vormi näidise ja sisu kohta tühistamine, ii) kaebaja poolt ajavahemikus 2022. aasta aprillist augustini selle käskkirja alusel esitatud käibemaksudeklaratsioonide tühistamine, iii) maksuameti otsuste, millega lükatakse tagasi viidatud käskkirja peale kaebaja poolt esitatud kaebused ja eespool nimetatud käibemaksudeklaratsioonid, tühistamine ning

iv) ajavahemikus 2022. aasta aprillist augustini täiendavaks tulumaksuks tasutud summa tagastamine koos intressidega.

Eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

ELTL artikli 267 alusel palutakse tõlgendada ELTL artikleid 49, 56, 63, 107 ja 108 ning artikli 191 lõiget 2, Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklit 17 ja direktiivi 2019/944, määruse 2019/943, määruse 2021/1119, direktiivi 2018/2001 ja direktiivi 2006/112 teatud sätteid.

Eelotsuse küsimused

1. Kas ELTL artikleid 107 ja 108 tuleb tõlgendada nii, et riigisisesed õigusnormid, millega kehtestatakse maks üksnes teatud elektrienergiatootjatele, nagu need [kes toodavad energiat] taastuvatest energiaallikatest, mitte kõikidele elektrienergiatootjatele, kujutavad endast riigiabi, mida antakse maksust vabastatud tootjatele ning mille suhtes kehtib teavitamiskohustus?

2. Kas direktiivi 2019/944 artikli 3 lõikeid 1 ja 4, artikli 9 lõiget 2 ning artikli 58 punkte b–d ja määruse 2019/943 artikli 3 punkte f, g, i ja n, mille kohaselt peavad liikmesriigid tagama elektrienergiatootjatele võrdsed ja mittediskrimineerivad tingimused, tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus riigisisesed õigusnormid, millega kehtestatakse täiendav maks üksnes teatud elektrienergiatootjatele, kaasa arvatud nendele, [kes toodavad elektrienergiat] taastuvatest energiaallikatest, jättes maksu tasumisest välja tootjate teatud kategooriad, kuigi kõik elektrienergiatootjad on samasuguses olukorras, võttes muu hulgas arvesse elektrienergia müügist saadud samasugust tulu?

3. Kas ELTL artikleid 49, 56 ja 63 ning Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklit 17 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus riigisisesed õigusnormid, millega kehtestatakse diskrimineeriv ja ülemäärane maksusumma üksnes teatud elektrienergiatootjatele (kaasa arvatud need, [kes toodavad elektrienergiat] taastuvatest energiaallikatest), jättes välja tootjate muud kategooriad?

4. Kas määrusele 2022/1854 eelnevat direktiivi 2019/944 ja määrust 2019/943 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus riigisisesed õigusnormid, mis kujutavad endast müügihinna kehtestamist või müügihinna kehtestamise vabaduse piiramist?

5. Kas ettevaatusprintsipi, ennetava tegevuse, saaste selle tekkekohas kõrvaldamise põhimõtet ja põhimõtet „saastaja maksab“ ning määruse 2021/1119 [artikli 2 lõikeid 1 ja 2] ning artiklit 4, koostoimes ELTL artikli 191 lõikega 2 ja direktiivi 2018/2001, millega reguleeritakse kliimanetraalsuse eesmärke Euroopa Liidu tasandil, artikli 3 lõigetega 1, 3 ja 4, tuleb tõlgendada [nii], et nendega on vastuolus riigisisesed õigusnormid, mis kahjustavad kliimanetraalsuse saavutamise seotud Euroopa eesmärke ja Euroopa Liidu

poliitikat energia maksustamise valdkonnas? Kui vastus on jaatav, siis millised on kriteeriumid, mida tuleb selle maksu kindlaksmääramisel järgida, et peetaks kinni eespool kirjeldatud põhimõtetest?

6. Kas direktiivi 2006/112/EÜ artikli 401 sätteid tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus niisugused riigisisised õigusnormid, nagu need, mis nähti ette OUG nr 27/2022-ga ning mis kehtestavad käibelt arvestatava maksu elektrienergia müügist saadud tulult?

Viidatud liidu õiguse sätted

Euroopa Liidu toimimise leping: artiklid 49, 56, 63, 107 ja 108 ning artikli 191 lõige 2

Euroopa Liidu põhiõiguste harta: artikkel 17

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/944 elektrienergia siseturu ühiste normide kohta ja millega muudetakse direktiivi 2012/27/EL: artikli 3 lõiked 1 ja 4, artikli 9 lõiked 1–3 ning artikli 58 punktid b–d

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/943, milles käsitletakse elektrienergia siseturgu: artikli 3 punktid b, f, g, j ja n

Määrus (EL) 2022/1854, mis käsitleb kõrgete energiahindadega seotud erakorralisi sekkumismeetmeid

Nõukogu 27. oktoobri 2003. aasta direktiiv 2003/96/EÜ, millega korraldatakse ümber energiatoodete ja elektrienergia maksustamise ühenduse raamistik

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1119, millega kehtestatakse kliimaneutraalsuse saavutamise raamistik ning muudetakse määruseid (EÜ) nr 401/2009 ja (EL) 2018/1999 („Euroopa kliimamäärus“): artiklid 2 ja 4

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/2001 taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta: artikkel 3

Nõukogu 28. novembri 2006. aasta direktiiv 2006/112/EÜ, mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi: põhjendused 4 ja 7 ning artikkel 401

Viidatud liidu kohtupraktika

6. oktoobri 1982. aasta kohtuotsus CILFIT vs. Ministero della Sanità (283/81, EKL 1982, lk 3415), EU:C:1982:335; 21. novembri 1991. aasta kohtuotsus Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires jt vs.

Prantsusmaa (C-354/90, EKL 1991, lk I-5505), EU:C:1991:440, punktid 10 ja 14; 12. aprilli 1994. aasta kohtuotsus Halliburton Services vs. Staatssecretaris van Financiën (C-1/93, EKL 1994, lk I-1137), EU:C:1994:127, punkt 15; 14. detsembri 1995. aasta kohtuotsus Sanz de Lera jt (C-163/94, C-165/94 ja C-250/94, EKL 1995, lk I-4821), EU:C:1995:451; 3. mai 2001. aasta kohtuotsus komisjon vs. Prantsusmaa (C-481/98, EKL 2001, lk I-3369) EU:C:2001:237, punkt 21; 15. juuli 2004. aasta kohtuotsus Pearle jt (C-345/02, EKL 2004, lk I-7139), EU:C:2004:448, punktid 30–32; 15. detsembri 2005. aasta kohtuotsus Unicredito Italiano (C-148/04, EKL 2005, lk I-11137), EU:C:2005:774, punkt 42; 7. septembri 2006. aasta kohtuotsus Marrosu ja Sardino (C-53/04, EKL 2006, lk I-7203), EU:C:2006:517, punkt 54; 5. oktoobri 2006. aasta kohtuotsus Transalpine Ölleitung in Österreich (C-368/04, EKL 2006, lk I-9957), EU:C:2006:644, punkt 39; 10. aprilli 2008. aasta kohtuotsus Marks & Spencer (C-309/06, EKL 2008, lk I-2283) EU:C:2008:211, punkt 49; 20. aprilli 2010. aasta kohtuotsus Federutility jt (C-265/08, EKL 2010, lk I-3377), EU:C:2010:205; 16. veebruari 2012. aasta kohtuotsus Eon Aset Menidjmont (C-118/11), EU:C:2012:97, punkt 76; 27. jaanuari 2022. aasta kohtuotsus Fondul Proprietatea (C-179/20), EU:C:2022:58, punktid 84 ja 85; 7. aprilli 2022. aasta kohtuotsus Autonome Provinz Bozen (C-102/21 ja C-103/21), EU:C:2022:272, punktid 58 ja 59; ettepanek, mille kohtujurist Mayras esitas 13. novembril 1974 kohtuasjas 33/74, van Binsbergen, EU:C:1974:121, punkt 89

Viidatud riigisiseseid sätteid

Valitsuse erakorraline määrus nr 27/2022 elektrienergia- ja maagaasituru lõpptarbijatele ajavahemikus 1. aprillist 2022 kuni 31. märtsini 2023 kohaldatavate meetmete kohta ning teatud õigusaktide muutmine ja täiendamine ning hilisemad muudatused ja täiendused (edaspidi „OUG nr 27/2022“) (Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 27/2022 privind măsurile aplicabile clienților finali din piața de energie electrică și gaze naturale în perioada 1 aprilie 2022–31 martie 2023, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, cu modificările și completările ulterioare): artiklis 15 on ette nähtud järgmist:

- kehtestatakse 80%-ne erimaks, mis arvutatakse erimeetodi alusel, mida kohaldatakse elektrienergia- ja maagaasitootjate teenitud täiendavale tulule (edaspidi „täiendav tulumaks“);
- maksu ei kohaldata täiendavale tulule, mis on teenitud tootmisvõimsustega, mis võeti kasutusele pärast erakorralise määruse jõustumise kuupäeva;
- täiendavat tulumaksu arvutatakse 6. lisas sätestatud meetodi alusel, elektritootjad deklareerivad ja tasuvad maksu igakuiselt, selle kuu 25. kuupäevaks, mis järgneb kuule, mille eest maks tasutakse;
- täiendava tulumaksu deklaratsiooni näidis ja sisu kiidetakse heaks ANAFi peadirektori käskkirjaga;

- täiendava tulu arvutamisel ei võeta arvesse (Rumeenia riigi portfelligis olevate ja naftakokkulepete omanikest) elektrienergiatootjate müüdud elektrienergia koguseid, kui nad teevad maksimaalselt viie tööpäeva jooksul osalise või täieliku müügi pakkumisi elektrienergia ostu taotlustele, mida teevad ülekandesüsteemi haldur ja jaotussüsteemi haldavad kontsessioonäärid individuaalselt või koondatud kujul, otse või reguleeritud turu eriotstarbeliste platvormide kaudu.

Seadusega nr 206/2022 kiidetakse koos muudatustega heaks OUG nr 27/2022 ning see on kohaldatav 14. juulist 2022. Seaduses on eelkõige ette nähtud, et lisaks sellele, et maksu ei kohaldata pärast erakorralise määruse jõustumise kuupäeva kasutusele võetud tootmisvõimsustele, ei ole see kohaldatav ka täiendavale tulule, mida teenisid elektrienergiat koostootmisjaamades tootvad äriühingud, mis osutavad avalikke kütteteenuseid.

OUG nr 27/2022 6. lisa reguleerib meetodit, mille abil arvutatakse elektrienergiatootjate teenitud täiendavat tulu, mis tuleneb elektrienergia ühiku keskmise igakuise kokkulepitud müügihinna ja hinna 450 Rumeenia leud/MWh vahest, st hind, mis on ligikaudu kaks korda madalam kui (7. oktoobril 2022 vastu võetud) määrusega 2022/1854 kehtestatud hind 180 eurot/MWh.

Riigi maksuameti peadirektori käskkiri nr 856/2022, millega muudetakse riigi maksuameti peadirektori käskkirja nr 587/2016 pöördmaksustamise või kinnipidamise korra esemeks olevate maksude ja tasude deklareerimiseks kasutatavate blankettide näidise ja sisu heakskiitmise kohta (Ordinul preşedintelui Agenţiei Naţionale de Administrare Fiscală nr. 856/2022 privind modificarea Ordinului preşedintelui Agenţiei Naţionale de Administrare Fiscală nr. 587/2016 pentru aprobarea modelului şi conţinutului formularelor utilizate pentru declararea impozitelor şi taxelor cu regim de stabilire prin autoimpunere sau reţinere la sursă) (edaspidi „käskkiri nr 856/2022“): kooskõlas OUG nr 27/2022 artikliga 15 kiidetakse heaks täiendava tulumaksu deklareerimise näidis ja sisu.

Asjaolude ja põhikohtuasja lühiülevaade

- 1 Kaebaja on üks Gruppo Engie tütarettevõtte Rumeenias ja toodab sellega seoses tuuleelektrienergiat Brăila ringkonnas asuvas tuuleelektrijaamas.
- 2 Kaebaja toodetud elektrienergia müük toimub i) kahepoolsete lepingute alusel, mis sõlmitakse eelnevalt erinevate ostjatega EFETi (European Federation of Energy Traders, Energiaettevõtjate Euroopa Föderatsioon) elektrienergia üldise ostumüügilepingu tüüpvormi alusel, mis eeldab eelnevat kokkuleppimist elektrienergia kogustes, koos märkimisväärse aja möödumisega enne tegelikku tarnet, ja ii) elektrienergia lühiajalisel turul/börsil (üks-päev-ette-turg) toodetud elektrienergia ülejäägi osas, võrreldes elektrienergia kogusega, mida kaebaja müüb sõlmitud kahepoolsete lepingute alusel.

- 3 Arvestades selle loodusvara märkimisväärsed kõikuvust, millega kaebaja elektrienergiat toodab (tuul) ja teatud elektrienergia koguste tarnimise tulevasi pikaajalisi kahepoolseid kohustusi, peab kaebaja tihti ostma teatud elektrienergia koguseid nende edasimüümiseks, et täita oma kohustusi, mis tulenevad kahepoolsetest elektrienergia müügi- ja tarnelepingutest. Elektrienergia müügis ja tarnimises lepatakse kokku ühe tunni põhjal iga päeva kohta, nii et tuulest elektrienergia tootmise hindamine ja prognoosimine on eriti keeruline.
- 4 Lisaks osaleb kaebaja tasakaalustamisturul, mida on sisuliselt vaja riigisisel tasandil tarbimise ja tootmise reguleerimiseks, kandes elektrienergia ostmise kulud üks-päev-ette-turul (mis müüakse edasi, et täita kahepoolsetest lepingutest tuleneva elektrienergia tootmisega katmata kohustusi) ja tasakaalustamiskulud.
- 5 1. aprillil 2022 muutusid kohaldatavaks OUG nr 27/2022 artikli 15 sätted, mistõttu kaebaja esitas täiendava tulumaksu deklaratsioonid 2022. aasta aprilli ja augusti kohta, koosõlas viidatud sätetega ja käskkirjaga nr 856/2022 heakskiidetud vormil.
- 6 27. juulil 2022 esitas kaebaja käskkirja nr 856/2022 peale eelneva vaide ja hiljem maksuvaldkonna kaebused eespool viidatud tuludeklaratsioonide peale. Maksuamet jättis rahuldamata nii käskkirja nr 856/2022 peale esitatud eelneva vaide kui ka 2022. aasta mai ja juuni maksudeklaratsioone käsitlevad kaebused.
- 7 Kaebusega, mis esitati 1. veebruaril 2023 vastustajate ANAFi, DGRFP București – Administrația Fiscală pentru Contribuabili Mijlocii București (riigi maksuameti Bukaresti piirkondlik maksukeskus – Bukaresti maksukeskuse keskmise suurusega ettevõtjate osakond), DGRFP București – Administrația Sector 4 a Finanțelor Publice (riigi maksuameti Bukaresti piirkondlik maksukeskus – Bukaresti 4. ringkonna maksuamet, Rumeenia) ja Ministerul Finanțelor – Direcția Generală de Soluționare a Contestațiilor (rahandusministeerium – vaiete lahendamise peadirektoraat, Rumeenia) vastu, palub kaebaja Curtea de Apel București (Bukaresti apellatsioonikohus, Rumeenia), käesolevas kohtuasjas eelotsusetaotluse esitanud kohtul:
  - tühistada käskkiri nr 856/2022;
  - tühistada tuludeklaratsioonid, mille kaebaja esitas täiendava tulumaksu kohta 2022. aasta aprilli kuni augusti kuu eest;
  - tühistada käskkirja nr 856/2022 peale esitatud eelneva vaide rahuldamata jätmise otsus;
  - tühistada otsused, millega jäeti rahuldamata 2022. aasta mai ja juuni kohta tehtud maksuotsuste peale esitatud kaebused;
  - mõista vastustajatelt kaebaja kasuks välja 28 974 651 Rumeenia leu suurune summa, et tagastada täiendav tulumaks, mille kaebaja tasus ajavahemiku aprill–mai 2022 eest, ning intress sellelt summalt.

- 8 Kaebaja esitas oma kaebuse põhjendamiseks erinevaid väiteid vaidlusaluste aktide ebaseaduslikkuse kohta nii liidu kui ka riigisisese õiguse alusel.
- 9 Vastustajad esitasid oma vastustes erinevaid vastuväiteid ja palusid sisuliselt kaebus põhjendamata tõttu rahuldamata jätta.
- 10 Menetluse kestel palus kaebaja eelotsusetaotluse esitanud kohtul Euroopa Kohtule eelotsuse küsimused esitada.

Põhikohtuasja peamised argumendid

- 11 Kaebaja esitas oma eelotsuse taotlemise taotluse põhjendamiseks mitu õigusküsimust, millest tulenevalt on kohtuvaidluse lahendamiseks otstarbekas tõlgendada liidu õigust.
- 12 Esiteks tuleb analüüsida, kas OUG nr 27/2022 sätteid, mis kehtestavad täiendava tulumaksu tasumise kohustuse üksnes teatud elektrienergiatootjate kategooriatele, ka nendele, kes toodavad elektrienergiat taastuvallikatest, on kooskõlas ELTL artikliga 107.
- 13 Teiseks tuleb analüüsida, kas taastuvallikatest elektrienergiat tootvate elektrienergiatootjate ja elektrienergiatootjate, kes ei pea täiendavat tulumaksu maksuma, eristamine on kooskõlas diskrimineerimiskeelu üldpõhimõttega. Kaebaja väitel ei ole ühtegi põhjendust, millest tulenevalt kehtestas seadusandja maksukohustuslaste kindlaksmääramise kriteeriumina konkreetseesse „kutsealasesse kategooriasse“ kuulumise, mitte aga rahalise eelise kriteeriumi; st et vaidlusalune maks kehtestati üksnes teatud elektrienergiatootjatele, ka nendele, kes toodavad elektrienergiat taastuvallikatest.
- 14 Kolmandaks tuleb analüüsida, kas ülemäärases summas täiendava tulumaksu kehtestamine on kooskõlas asutamisevabaduse, teenuste osutamise vabaduse ja kapitali vaba liikumisega, mis on ette nähtud ELTL artiklites 49, 56 ja 63, ning omandiõiguse kui põhiõiguse kaitsega, mis on ette nähtud harta artiklis 17. Kaebaja arvates võib maksu diskrimineeriv kohaldamine üksnes ühele ettevõttekategooriale tuua kaasa ohu, et maksu tasuma kohustatud elektrienergiatootjate (ka nende, kes toodavad elektrienergiat taastuvallikatest) jaoks muutuks oma majandustegevuse Rumeenia elektriturul säilitamine ebasoodsaks.
- 15 Neljandaks tuleb analüüsida, kas direktiiviga 2019/944 on kooskõlas riigisisised õigusnormid, mille tagajärjel kehtestatakse elektrienergia müügihind või piiratakse müügihinna kehtestamise vabadust. Kaebaja arvates kahjustab see, et maksustatakse elektrienergiatootjate saadud täiendavat tulu, mis tuleneb elektrienergia keskmise igakuise müügihinna ja hinna 450 Rumeenia leud/MWh, mida võib pidada hinna piirmääraks, vahest, hindade vaba kujunemist kõnealuses majandussektoris.

- 16 Viiendaks tuleb analüüsida, kas riigisisised õigusnormid, mis kehtestavad täiendava tulumaksu, on kooskõlas ettevaatusprintsipi, ennetava tegevuse, saaste selle tekkekohas kõrvaldamise põhimõttega, „saastaja maksab“ põhimõttega, kohustustega, mis on kehtestatud liidu tasandil kliimanetraalsuse eesmärgi saavutamiseks ja liidu poliitikaga energia maksustamise valdkonnas. Kui vastus on jaatav, tuleb kindlaks teha kriteeriumid, mida maksu kehtestamiseks tuleks täita, kuna kaebaja väidab, et kõnealuse maksu kohaldamine üksnes teatud elektrienergiatootjatele, sealhulgas nendele, kes toodavad elektrienergiat taastuvallikatest, on vastuolus liidu keskkonnapoliitikaga.
- 17 Kuuendaks tuleb analüüsida, kas direktiivi 2006/112 artikliga 401 on kooskõlas riigisisene õigusnorm, mis tähendab sellise käibelt arvestatava maksu kehtestamist, mida kohaldatakse elektrienergia müügist saadud tulule, kui maksu kindlaksmääramisel ei võeta arvesse ei ostutehinguid, mida tootjad teevad lepinguliste kohustuste täitmiseks, ega ka tootjate tegevusega seotud kulu.
- 18 *Vastustajad ANAF, DGRFP București – Administrația Fiscală pentru Contribuabili Mijlocii ja DGRFP București* paluvad *Administrația Sector 4 a Finanțelor Publice* kaudu, et Euroopa Kohtule adresseeritud eelotsusetaotlus tunnistataks vastuvõetamatuks, väites, et kaebaja tõstatatud küsimused käsitlevad üksnes OUG nr 27/2022 sätteid, mitte käskkirja nr 856/2022, mille tühistamist käesolevas kohtuasjas taotletakse. Kaebaja tegelik eesmärk on saada Euroopa Kohtult suunisotsus eelotsusetaotluse esitanud kohtu poolt kohtuasja lahendamise kohta ja tema sõnastatud küsimused käsitlevad üksnes eelotsusetaotluse esitanud kohtu menetluses pooleli oleva kohtuasja teatud aspekte, mistõttu ei ole täidetud ELTL artiklis 267 ette nähtud vastuvõetavuse tingimused.

Eelotsusetaotluse põhjenduste lühiülevaade

- 19 Eelotsusetaotluse esitanud kohus täpsustab, et eelotsusetaotluse esitamine on kohtuasja lahendamiseks vajalik nii kaebaja nende argumentide seisukohast, mis käsitlevad täiendava tulumaksu ebaseaduslikkust, kui ka tulenevalt riigiabi valdkonna liidu õiguse sätete toimest, maksu kooskõlast põhivabaduste, liidu õiguse üldpõhimõtete ja taastuenergia maksustamise valdkonna poliitikaga ning kliimanetraalsuse valdkonna kohustustega.
- 20 Arvestades Euroopa Kohtu praktikat (kohtuotsused Marrosu ja Sardino, punkt 54, ja Eon Aset Menidjunt, punkt 76) ja asjaolu, et käesolevas kohtuasjas palutakse tõlgendada teatud riigisiseste sätete ja riigi ametiasutuste praktika vastavust liidu õiguse sätetele ja üldpõhimõtetele, kinnitab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et on olemas vaieldamatu seos liidu õigusega. Lisaks märgib ta, et esitatud küsimuste kohta ei ole veel sarnases kohtuasjas eelotsust tehtud ning et Euroopa Kohus ei ole neid analüüsinud, mistõttu ta konstateerib Euroopa Kohtu poolt kohtuotsuses *CILFIT vs. Ministero della Sanità* väljatöötatud kriteeriumide alusel, et liidu õiguse kohaldamine ei ole nii ilmne, et nende lahenduse osas ei jääks ühekski põhjendatud kahtluseks alust.

a) Esimene eelotsuse küsimus

- 21 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et esimene küsimus on vajalik selleks, et teha kindlaks, millises osas kujutab täiendav tulumaks endast riigiabi, mida antakse elektrienergiatootjatele, kes viidatud maksu tasuma ei pea, ning millest tuleb ELTL artikli 108 lõike 3 kohaselt Euroopa Komisjonile teatada.
- 22 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et kuigi ELTL artikli 108 lõike 2 kohaselt on komisjonil ainupädevus riigiabi siseturuga kokkusobivuse hindamiseks (kohtuotsused *Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires* jt vs. *Prantsusmaa*, punkt 14, ja *Unicredito Italiano*, punkt 42), ei muuda see asjaolu, et liikmesriigi kohtute ülesanne on kaitsta isikute õigusi olukorras, kus on rikutud kohustust komisjonile riigiabi andmisest eelnevalt teatada (kohtuotsus *Autonome Provinz Bozen*, punkt 59), ning neil on pädevus tõlgendada riigiabi mõistet ja teha kindlaks, kas liikmesriigi võetud meede on riigiabi või mitte (kohtuotsused *Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires* jt vs. *Prantsusmaa*, punkt 10, ja *Transalpine Ölleitung in Österreich*, punkt 39).
- 23 Euroopa Kohtu praktikat arvestades märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus samuti, et riigiabi valdkonnas võib Euroopa Kohus anda eelotsusetaotluse esitanud kohtule tõlgendusjuhised, mis võimaldavad viimasel kindlaks teha, kas riigisisest meedet saab käsitada „riigiabina“ liidu õiguse tähenduses (kohtuotsus *Fondul Proprietatea*, punkt 84). Lisaks on kohustusel mitte rakendada abi enne, kui komisjonile on sellest teatatud, ja enne, kui viimane on seda ELTL artikli 8 lõike 3 kohaselt eelnevalt analüüsinud, vahetu õigusmõju (kohtuotsus *Pearle* jt, punktid 30–32).
- 24 Eelotsusetaotluse esitanud kohus tõdeb, et sellega on tegemist ka käesolevas kohtuasjas, kuna kaebaja väidab, et täiendava tulumaksu kehtestamise meede on riigiabi, mille suhtes kõnealust teatamiskohustust ei ole järgitud. Selles olukorras, kuigi riigisisene kohus ei saa teha otsust abi siseturuga kokkusobivuse kohta, peab ta siiski tuvastama abi ebaseaduslikkuse, kui sellest ei ole ELTL artikli 108 lõike 3 kohaselt teatatud, kuna viidatud sätte vahetu õigusmõju nõuab, et huvitatud isiku õigused oleksid sel viisil kaitstud.
- 25 Seetõttu peab eelotsusetaotluse esitanud kohus vajalikuks Euroopa Kohtu tõlgendust võimaliku riigiabi hindamiskriteeriumidest, eelkõige vaidlusaluse meetmega kehtestatud valikulise eelise kriteeriumist, arvestades, et teatud elektrienergiatootjate kategooriad jäeti täiendava tulumaksu tasumise kohustusest kõrvale.

b) Teine eelotsuse küsimus

- 26 Eelotsusetaotluse esitanud kohus on seisukohal, et Euroopa Kohtu tõlgendus on vajalik, et teha kindlaks, millisel määral on täiendav tulumaks, mis kehtestatakse üksnes teatud elektrienergiatootjatele, kooskõlas võrdsuse ja

diskrimineerimiskeelu üldpõhimõtetega ja liikmesriikide kohustusega tagada võrdsed ja mittediskrimineerivad tingimused elektrienergia turu osalistele. Seega tähendab võrdsuse põhimõtte diskrimineerimise välistamist ja nende isikute võrdset kohtlemist, kes on samas ja võrreldavas olukorras.

- 27 Konkreetselt energiavaldkonnas reguleerivad liidu õiguse sätteid, millele tuginetakse, liikmesriikide kohustust tagada elektrienergia tootjatele võrdsed ja mittediskrimineerivad tingimused (direktiivi 2019/944 artikkel 3) ning mitte moonutada konkurentsi, luues teatud turuosaliste kahjuks ebasoodsa konkurentsiolekorra.
- 28 Lisaks on selle põhimõtte rakendamiseks liidu tasandil välja töötatud neutraalse maksustamise põhimõtte, mis kohustab liikmesriike mitte tekitama põhjendamatu diskrimineerimist maksumaksjate vahel; eelotsusetaotluse esitanud kohus viitas Euroopa Kohtu praktikale kõnealuses valdkonnas (kohtuotsused komisjon *vs.* Prantsusmaa, punktid 21 ja 22, ja Marks & Spencer, punkt 49).
- 29 OUG nr 27/2022-s ette nähtud meetmed on niisugused, et need rikuvad võrdsuse ja diskrimineerimiskeelu põhimõtet, kuna need viivad sisse erineva maksustamissüsteemi taastuvallikatest elektrienergia tootvate elektrienergia tootjate ja elektrienergia tootjate muude kategooriate vahel, kes on samasuguses olukorras, ilma et sellise eristamise ja diskrimineerimise vajadus või otstarbekus oleks põhjendatud. Olukorras, kus kõik elektrienergia tootjad tegutsevad liidu ja/või riigisisel tasandil samadel turgudel ja on seega konkurendid ning on samasuguses olukorras, saavad tootjad, kellele viidatud maks ei kehti, konkurentsielise maksu tasuma kohustatud tootjate ees. Selline erinev kohtlemine, mida kohaldatakse teatud käitajatele, kes on samasuguses olukorras, viib valikulise ja diskrimineeriva korra kehtestamiseni, piirates nii konkurentsi.
- 30 Sellest tulenevalt peab eelotsusetaotluse esitanud kohus, võttes eelkõige arvesse kohtuotsuse Halliburton Services *vs.* Staatssecretaris van Financiën punkti 15, vajalikuks pöörduda Euroopa Kohtu poole, et teha kindlaks, kas liidu õigusaktidega, mis reguleerivad võrdsuse ja diskrimineerimiskeelu põhimõtet ja liikmesriikide kohustust tagada elektrienergia turu osalistele võrdsed ja mittediskrimineerivad tingimused, on vastuolus OUG nr 27/2022-ga reguleeritud täiendava tulumaksu kehtestamine.

c) Kolmas eelotsuse küsimus

- 31 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates käsitleb küsimus toimet, mis maksimeetmel on asutamisevabadusele, teenuste vabale liikumisele ning kapitali vabale liikumisele, kuna see võib muuta Gruppo Engiele, kelle hulka kuulub ka kaebaja, ebasoodsaks Rumeenias taastuvallikatest elektrienergia tootmise tegevuse jätkamise. Euroopa Kohtu tõlgendus on põhikohtuasja lahendamiseks vajalik, kuna tõusetub küsimus ainult ühele elektrienergia tootjate kategooriale diskrimineerivalt kehtestatud maksu võimalikust ebaproportsionaalsest või põhjendamatu laadist.

- 32 Järelikult kohaldataks igale taastuvallikatest elektrienergiat tootvale tootjale, kes soovib Rumeenia elektrienergia turule siseneda või seal oma tegevust säilitada, ülemäärast maksustamist, mis teeb nendel turgudel „puhta“ energia tootmise väheatraktiivseks ja piirab asutamisvabadust, kuigi Rumeenia on riik, millel on kõnealusel sektoris suur potentsiaal. Lisaks kaasneb ülemäärase maksusummaga ka kasumi osaline konfiskeerimine, mis on vastuolus harta artikliga 17.

d) Neljas eelotsuse küsimus

- 33 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates tõusetub käesolevas kohtuasjas küsimus, kas täiendav tulumaks on samaväärne meede müügihinna kehtestamise või müügihinna kehtestamise vabaduse piiramisega, mis võib olla vastuolus direktiivi 2019/944 ja määruste 2019/943 ning 2022/1854 sätetega. Selline avalik sekkumine elektrienergia müügihindadesse kujutab endast selle olemuse tõttu takistust elektrienergia toimiva siseturu saavutamisse ning järelikult liikmesriikidevahelise kaubanduse piiramist.
- 34 Eelotsusetaotluse esitanud kohus viitab komisjoni 13. oktoobri 2021. aasta teatisele „Toimetulek energiahindade tõusuga: meetme- ja toetuspakett“ ja kinnitab, et vaidlusaluse maksu kehtestamine rikub tarnehindadesse sekkumise piire. Sellise meetmega kehtestatakse hinna ülempiir hulgimüügiturul, kuid mitte jaemüügiturul, mis ei hõlma täielikult üksnes kodutarbijate kategooriat, ja kehtestatakse kaudselt hinna ülempiir mittekodutarbijatele, väljaspool piire, mis on lubatud direktiiviga 2019/944. Viidatud direktiivi kohaselt on elektrienergia tarnimise hindade kehtestamine meede, mis moonutab konkurentsi oluliselt. Kuigi OUG nr 27/2022-ga ei sätestata hinna ülempiiri otse, on meetmel, millega viiakse sisse täiendav tulumaks, märkimisväärne toime käitumisele turul ja see mõjutab hindade vaba kujunemist.
- 35 Lisaks on direktiivi 2019/944 artiklis 9 ette nähtud tingimused, mis peavad olema täidetud, et põhjendada avaliku teenuse osutamise kohustust. Ka Euroopa Kohtu kõnealusel valdkonna praktikas (20. aprilli 2010. aasta kohtuotsus Federutility jt), arvestades peab meede olema põhjendatud üldise majandushuviga ning piirduma kaitsetute või kütteostuvõimetuse olukorras olevate tarbijatega, järgima proportsionaalsuse põhimõtet, olema selgelt määratletud, läbipaistev, mittediskrimineeriv, kergesti kontrollitav ja tagama liidu ettevõtjatele, kes elektrienergia sektoris tegutsevad, võrdse juurdepääsu liikmesriikide tarbijaskonnale.
- 36 Täiendava tulumaksu kehtestamise meede ei ole selgelt määratletud, läbipaistev ega mittediskrimineeriv, kuna ei hinna- ega maksustamistase ei võimalda nende lihtsat kontrollimist või etteaimatavust. Maks arvutati ilma, et oleks olemas uuring, mis täpsustaks, kuidas arvutada 80% määra või summat 450 Rumeenia leud/MWh (summa, mis peaks katma tootmis- ja investeerimiskulud) või mõju, mis on uuel maksukohustusel taastuvallikatest elektrienergiat tootvatele tootjatele.

- 37 Järelikult läks Rumeenia riik taastuvallikatest elektrienergiat tootvatele tootjatele täiendavat tulumaksu kehtestades kaugemale sellest, mis on vajalik tarbijate kaitseks, kuna tegemist on kasutu ja eaproportsionaalse meetmega, võttes arvesse, et ta viis sel eesmärgil sisse hüvitiste ja tarbijatele tarnimise hindade ülempiiri kehtestamise süsteemi. Lisaks toob täiendava tulumaksu kohaldamine kaasa tootjate sissetulekute topeltnmaksustamise, kuna tootjad peavad maksma ka äriühingu tulumaksu, mis on ette nähtud maksuseadustikus.

e) Viies eelotsuse küsimus

- 38 Kuna põhikohtuasjas tugineti ettevaatusprintsibiile, ennetava tegevuse, saaste selle tekkekohas kõrvaldamise põhimõttele ja põhimõttele „saastaja maksab“, mis on sätestatud ELTL artikli 191 lõikes 2, on eelotsusetaotluse esitanud kohus seisukohal, et Euroopa Kohtu tõlgendus on vajalik, et teha kindlaks, kas kõnealustel põhimõtetel on vahetu õigusmõju ja kas neid rikub sellise täiendava tulumaksu ette nägemine, mida kohaldatakse taastuvallikatest elektrienergiat tootvatele tootjatele, aga mitte fossiilkütustest elektrienergiat tootvatele tootjatele.
- 39 Samuti, arvestades liidu eesmärke, mis on ette nähtud Euroopa roheleppes, mida on rikutud vaidlusaluse meetmega, mida kohaldatakse eelkõige taastuvallikatest elektrienergiat tootvatele tootjatele, kuigi lühikese aja jooksul, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas sel viisil on rikutud riigi kohustusi, mis on seotud aastateks 2030 ja 2050 kliimaneutraalsuse saavutamisega, kooskõlas direktiivi 2018/2001 ja määruse 2021/1119 sätetega.
- 40 Viimasena leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et on vaja ka kindlaks teha, kas täiendava tulumaksu kehtestamine rikub liikmesriigi kohustusi, mis võetakse kooskõlas liidu poliitikaga energia maksustamise valdkonnas, kahjustades nii eespool kirjeldatud põhimõtteid, mis on sätestatud määruse 2021/1119 artikli 2 lõigetes 1 ja 2 ning artikli 4 lõikes 1, koostoimes ELTL artikli 191 lõikega 2.

f) Kuues eelotsuse küsimus

- 41 Põhikohtuasjas väitis kaebaja, et käibelt arvestatava maksu kehtestamine on vastuolus direktiivi 2006/112 artikliga 401, kuna täiendav tulumaks on tegelikult käibelt arvestatav maks, mida kohaldatakse elektrienergia müügist saadud tulule ning mis ei võta arvesse elektrienergiatootjate kantud kulusid.
- 42 Selles olukorras leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et Euroopa Kohtu tõlgendus on vajalik, et teha kindlaks, kas direktiivi 2006/112 artikli 401 sätetega on vastuolus niisuguse käibelt arvestatava maksu kehtestamine, arvestades, et maksu kindlaksmääramisel ei võetud arvesse ei ostutehinguid, mida elektrienergiatootjad teevad lepinguliste kohustuste täitmiseks, ega ka nende tegevusega seotud kulu, kuna see on maks, mida kohaldatakse täiendavale tulule.